

Christosophia.

17.

Kokenut ja lukenut kristosofi joutuu omituiseen asemaan. Hänen ystävänsä ja tuttavansa lukevat hänet milloin kristillisten uskovaisten, milloin epäilijöiden, ja kieltäjain joukkoon. Joskus hänestä itsestäänkin saattaa tuntua, että jokin hänen havaintonsa tai löytönsä antaa tukea suorastaan sokealle uskolle. On sentähden hyödyllistä, jopa välistä välttämätöntäkin, että hän silloin tällöin tekee tiliä itselleen omasta kannastaan, pitäen selvänä silmänsä edessä, mikä hänen löytämänsä totuus on.

»Koska sinä nyt uskot», sanoo hänelle jokin hänen ystävänsä, »että Jeesus syntyi ajanlaskumme alussa eikä sata vuotta varhemmin, asetut kirkonopin kannalle ja puolustat sitä niitä salatieteilijöitä vastaan, jotka toisin väittävät. Eikö tämä ole epäviisasta ja uhkarohkeata? Eikö pesäero sokean uskon ja salaisen tiedon välillä olisi selvempi, jos kirkko kokonaan olisi erehtynyt Kristuksen suhteen?»

»Ajatteletpa omituisella tavalla, rakas ystävä», vastaa kristosofi, »jos luulet tuommoisten utilististen eli hyötyperusteisten näkökantojen tulevan kysymykseen totuutta etsittäessä. Ei totuuden etsijä kysy, onko totuudesta vahinkoa toiselle tai toiselle ihmisryhmälle. Hän tietää, että totuudesta ei voi olla muuta kuin hyötyä ihmiskunnalle yleensä. Siis jättäkäämme tuommoiset ajatukset. Mitä taas siihen tulee, että Jeesuksen syntymävuosi puolustaisi toista tai toista uskonoppia, en näe syytä semmoiseen pelkoon. Mitä semmoisella historiallisella seikalla on tekemistä uskon kanssa? Uskotko sinä esim., että isäsi kuoli v. 1899? Et – sillä sinä sen tiedät; sinun ei tarvitse sitä uskoa. Historiallisia tosiseikkoja ei uskota; niitä joko tiedetään tai ollaan niistä tietämättä. Ja koska ne ovat fyysillisiä tapahtumia, voidaan niitä myös fyysillisesti todistaa. Jeesuksen syntymävuosi ei ole mikään uskon asia. Jos Jeesus on elänyt fyysillisessä maailmassa, täytyy siitä olla fyysillisiä muistomerkkejä, fyysillisiä todistuksia; ellei niitä olisi, jäisi hänen elämänsä paljaaksi myytiksi eli taruksi. Mutta jos niitä on, silloin täytyy myös olla määriteltävissä aika, jolloin hän eli, eikä tämä voi olla sattuman, otaksunan tai mielivallan varassa. Ei hyväntahtoisen suvaitsevaisesti saata sanoa: onhan yhdentekevää, koska Jeesus eli; hän on maailman vapahtaja ja siinä kyllin! Sillä tavalla ei saata puhua historiallisen todellisuuden kannalta, jos kohta saattaakin mystillisen Kristuksen kannalta. Mystillinen Kristus ikuisena todellisuutena on aina ollut ja on ajasta riippumaton. Mutta mystillisen Kristuksen ilmeneminen ihmiskunnassa on suuresti riippuvainen historiallisesta Jeesuksesta. Sangen vähän hänestä tiedämme ulkopuolella sen, mitä evankeliumit kertovat, mutta harvatkin tiedossamme olevat tosiseikat todistavat hänen eläneen ajanlaskumme alussa. Tämä on siis historiallista tietoa, mutta mitä tekemistä sillä on esim. kirkonopin kanssa?»

»Onhan niin paljon, että kun se kerran vahvistaa kirkonoppia yhdessä kohden, miksei se tekisi sitä toisissakin? Ehkä Jeesuksen Kristuksen uhrikuolema sovitti maailman synnit, niinkuin kirkko opettaa? Ehkä n. s. lunastusoppi onkin perusteiltaan oikea?»

»Vai siihenkö sinä tähtäisitkin? Ota silloin huomioon, rakas ystävä, että lunastusoppi ei kuulu fyysillisten ja historiallisten tosiseikkojen alalle. Lunastusopin yhteydessä voidaan puhua fyysillisestä tapahtumasta, voidaan viitata historialliseen tosiseikkaan ja väittää, että lunastus tapahtui silloin, kun Jeesuksen veri vuoti Golgatalla. Mutta siinä kaikki. Historiallisesti voi olla totta ja tulla todistetuksi, että Jeesus kuoli ristinpuulla Golgatalla, mutta lunastus ei saata tulla fyysillisen historiallisen tutkimuksen esineeksi. Historiallinen ristinkuolema ei todista mitään lunastuksesta. Koko kysymys sovituskoulemasta liikkuu toisella alalla. Sen hyväksyminen tai hylkääminen, yleensä sen arvosteleminen, riippuu toisenlaisista edellytyksistä.»

»Puhupa niistä vähäsen».

»Ensinnäkin meillä on sen filosofiset ja psykologiset edellytykset. Koska se on oppi, näkökanta, elämänymmärrys eikä tosiseikka, jota historiallisesti voidaan todistaa, täytyy meidän lähestyä sitä järjen ja psykologisen kokemuksen kannalta. Mitä järkemme sanoo? Sillä tavalla esitettyä kuin kirkko sen esittää, on se järjetön ja mahdoton oppi. Se on järjetön, koska se edellyttää, että Jumala olisi paholainen, joka tuomitsisi luomansa elävät ja tajuiset olennot ikuisen kadotukseen. Se on mahdoton,

koska kehityksen hitaasti toimiva laki vallitsee maailmassa ja ihmiskunnan itsekkyyks ja pahuus ylen hitaasti, askel askelelta vähitellen tulee voitetuksi. Mitään äkkinäistä pelastusta pahasta ei ole saatu aikaan, ja mitään sovitusta olemattoman jumalallisen tyrannin kanssa ei ole tarvittu aikaansaada. Jällelle jäävät psykologiset edellytykset. Mitä nyt sanoo ihmisten uskonnollinen kokemus, johon papit ja uskovaiset aina viittaavat? Se todistaa, että uskon kautta Jeesukseen Kristukseen ja hänen uhrikuolemaansa ihminen saavuttaa rauhan sielussaan. Mutta mistä syystä tämä ihmisen sielullinen kääntymys ja uudestisyntyminen todistaisi sitä tai tätä Golgatan sovituskouleman suhteen? Eihän se saata todistaa muuta kuin että ihminen on sisässään joutunut – jos kuinka vaillinaiseen – kosketukseen elävän, mystillisen Kristuksen kanssa? Keino, millä hän joutui, tie, jota pitkin hän joutui tuohon pieneen kosketukseen, oli toinen asia. Jos keino olisi muodollisesti yksi, silloin voitaisiin väittää, että se olisi muodollisesti tosi; mutta keinoja on muodollisesti monta. Päästäkseen kosketukseen Kristuksen kanssa ihmisten ei tarvitse uskoa Golgatan verikuolemaa. Pikemmin voisi sanoa, että sovituskoulemaan uskomisen sen karkeassa muodossa estää ihmistä syvemmin yhtymästä Kristukseen. Usko se kyllä vie ihmistä Kristuksen läheisyyteen, mutta usko voi olla uskomista Isän Jumalan rakkauteen tai ihmiskunnan tulevaan täydellisyyteen tai ihmisyksilön pitkään kehitykseen jälleensyntymisen avulla t.m.s. Ja kaikista pätevin tie mystillisen Kristuksen luo on tietysti se, jonka Jeesus Kristus itse meille osoitti. Sillä ei ole mitään tekemistä lunastusoppien tai muiden oppien kanssa, sillä se kohdistuu yksin siihen neuvoon ja kehoitukseen, minkä Jeesus antoi opetuslapsilleen: seuraa minua elämässä, täytä minun käskyni, usko, että Isä puhuu minun kauttani. Kristosofina olen sillä kannalla, että lunastus- y. m. opit ovat älyllis-siveellisiä herätyskeinoja, joiden vaikutus ja teho on mennyt hukkaan, elleivät ne ole vieneet niihin uskojaa evankeliumein Jeesuksen, hänen elämänsä ja oppiensä luo. Lähempänä Kristusta on silloin buddhalainen, joka uskollisesti seuraa oman mestarinsa jälkiä. Sillä jos hän tutustuu kristillisiin evankeliumeihin, huudahtaa hän iloisesti: Jeesus Natsarealainen näkykin opettavan samaa kuin Buddha Gautama!»

»Aioinkin juuri kysyä toisista uskonnoista, ovatko niiden tunnustajat suljetut ulos mystillisen Kristuksen yhteydestä?»

»Eivät suinkaan. Mystillinen, – kosmillinen – Kristus, Jumalan Poika, Isän Jumalan täydellisyysajatus ihmisestä, on ollut olemassa maailman alusta saakka – 'ennenkuin Abraham oli, olin minä', – ja Hän, Isän helmassa oleva Poika on inspiroinut kaikkia hengen sankareita, kaikkia vapahtajia, jumalanpoikia ja uskontojen perustajia. Mystillinen Kristus on ollut Konfutzen ja Laotsen, Krishnan ja Buddhan, Zarathustran ja Mooseksen, Orfeuksen ja Pythagoraan, Osiriksen ja Hermeksen, Odinin ja Väinämöisen, hän on ollut Atlantiksen muinaisten viisaiden takana. Sentähden he kaikki ovat opettaneet elämästä samaa, ytimeltään samaa. Kaikki ovat neuvoneet ihmistä luopumaan itsekkyydestä ja pahasta, pyrkimään hyvään, toteen ja oikeaan. Sentähden ei evankeliumeinkaan opetuksissa ole semmoista, jota ei voisi löytää vanhoista pyhistä kirjoista. Uskonnollis-historiallinen vertaileva tutkimus osoittaa tämän sangen selvästi. Historiallisena ilmiönä voidaan todistaa kristinopin polveutuneen vanhoista uskonnoista, joissa tavataan sekä sen opinkappaleet että sivistyssäännöt. Kristinusko ei ole muuta kuin uusi tie ikuisen Kristuksen luo.»

»Mutta entä Jeesus? Olen ollut käsittävinäni, että sinä kristosofina asetat Jeesuksen erikoisasemaan. Eikö hän tee epookkia ihmiskunnan historiassa? Eikö hänen jälkeensä ihmisten suhde mystilliseen Kristukseen ole muuttunut?»

»Niin, Jeesus. . . Katso, rakas ystävä, sanon sinulle: se minkä kristosofi evankeliumeista löytää, se mikä hänelle jää kaikkein hänen kriittisten tutkimustensa jälkeen, se, mikä kohoo hänen eteensä vertailevien uskontotutkimusten tuloksena, se on – Jeesus Kristus. Jeesus Kristus, hänen personallisuutensa, hänen jumalallinen ihmisyytensä on kristosofin kallis helmi, sillä Jeesuksen personallisuuteen sisältyy hänen elämänsä ja oppinsa. Emme täysin osaa seurata Kristuksen elämän ohjeita, ennenkuin ymmärrämme hänet itsensä. Viidet käskytkin jäävät meille ulkonaisiksi ojennusnuoriksi, ennenkuin tulemme osallisiksi Jeesuksen Kristuksen hengestä. Sentähden kristosofi pyrkii ymmärtämään Jeesusta ihmisenä kokonaisuudessaan; silloin Jeesuksen jumalallinen elämä – Kristus Jeesuksessa – samalla paljastuu hänelle. Ehkä lopputulos on sinun mielestäsi köyhä, kun

kaikki totuuden etsiminen on vienyt vain yhden ihmisen löytämiseen! Mutta rauhoitu: se ihminen sisältää itsessään kaikki jumalalliset mahdollisuudet. Hän ei ollut ainoastaan ihminen. Jordanin kasteessa hänestä tuli Jumalan Poika. Kosmillinen Kristus täytti hänen olemuksensa ennen kuulumattomalla tavalla, Isän täydellisyysajatus sai personallisen ilmennysmuodon, nyt ei Jumala enää puhunut profeettansa suun kautta, nyt hän vaelsi maan päällä poikansa haahmossa, niin että ne, jotka näkivät Jeesuksen Kristuksen, näkivät samalla Isän, ne, jotka kuulivat Jeesuksen Kristuksen puhuvan, kuulivat samalla Isän äänen, – jos heillä oli silmät nähdä ja korvat kuulla. Ja vaikka Kristus Jeesus kulki näkyväisessä muodossa ympäri ainoastaan kolmen vuoden aikana opettamassa ja auttamassa, muodosti hänen esiintymisensä maapallollamme kuitenkin käännekohdan ihmiskunnan historiassa. Nyt täyttyi maapallon aura äärettömän, sanomattoman voimakkailta inhimillisillä tunteilla ja ajatuksilla, jotka pyrkivät Jumalan luo, totuuden luo, ikerakkauden luo, nostavilla, puhdistavilla, väsymättömillä pyrkimyksillä, jotka auttavat ihmistä hänen suurimman tuskansa hetkellä, jotka ymmärtävät ihmistä, lohduttavat häntä, näyttävät hänelle tietä oman itsensä voittamiseen. Ja vaikka Kristus Jeesus kuoli ristinpuulla kolmen vuoden jälkeen, elää hän lakkaamatta näkymättömässä maailmassa, henkimaailmassa, auttaen, rohkaisten, odottaen sydämemme antautumista. Ei hän ole ihmiskuntaa hylännyt. Missä kaksi tai kolme kokoontuu hänen nimessään, s. o. hänen hengessään, siellä hän on mukana. Missä yksikään ihmissielu elää hänen käskyjensä täyttämässä, siellä hän seisoo sydämen kynnyksellä odottaen, että ovi aukenisi ja että hän saisi ottaa sielun ikuiseen iloonsa ja autuuteensa.»

(Ruusu-Risti 1923 Marraskuu N:o 9, s. 329-334)